

Een Nederlandse vondst van *Vallisneria spiralis* L.

door

S. J. VAN OOSTSTROOM en TH. J. REICHGELT

(Rijksherbarium, Leiden)

In augustus 1960 zond de heer P. Leentvaar ons exemplaren van *Vallisneria spiralis*, die door hem gevonden waren te Maastricht in het kanaal Maastricht-Luik. Op ons verzoek zond de heer P. Marquet in sept. 1960 nog meer materiaal van dezelfde vindplaats, waar de soort in groten getale voorkwam. De gezonden planten bevinden zich in het Rijksherbarium. Volgens medede-

lingen van het R.I.V.O.N. handhaafde de soort zich ter plaatse ook in 1961.

V. spiralis komt in Europa oorspronkelijk in het zuiden voor, met uitstralingen naar Zuid-Zwitserland en Zuid-Tirol. Ze is plaatselijk ingeburgerd o.a. in Engeland, Frankrijk, België en Hongarije. Sedert het midden van de vorige eeuw of waarschijnlijk al eerder heeft zij zich in Frankrijk steeds verder naar het noorden verspreid. Zowel MICHEL (2) als CASTAGNE (1) geven een overzicht van deze verspreiding, die vrij gedetailleerd bekend is. Castagne vermeldt verder de soort voor het eerst van enige vindplaatsen in de Maas in België, nl. van Lustin in de provincie Namen, waar zij omstreeks 1955 werd gevonden en van Flémalle-Haute en Ramet, beide in de provincie Luik, waar zij sedertdien ook werd aangetroffen. Hoewel dit niet met zekerheid is uit te maken, is het toch zeer goed mogelijk, dat de soort zich van deze Belgische vindplaatsen uit in het kanaal Maastricht-Luik heeft gevestigd. Niet uitgesloten is echter ook, dat we daar ter plaatse met verwilderde aquariumplanten te doen hebben; *Vallisneria spiralis* wordt immers bij ons veelvuldig als zodanig gekweekt.

Een korte beschrijving van de soort volgt hier:

Overblijvende, ondergedoken, in de bodem wortelende, kale waterplant met ca. 5–10 cm lange uitlopers en een rozet van zittende, slappe, lijnvormige, stompe tot vrij spitse, bovenaan zwak getande bladen, die van 20 tot meer dan 50 cm lang en ca. 3–8 mm breed zijn. Bloemen tweehuizig; mannelijke veel bijeen in een eivormige bloeischede; deze op een rechte, ca. 2–7 cm lange steel; vrouwelijke bloemen alleenstaand, met een buisvormige bloeischede op een tot meer dan $\frac{1}{2}$ m lange, dunne, spiraalvormig gewonden steel; zowel de mannelijke als de vrouwelijke bloemen met een 3-bladige kelk en een uit 3 zeer kleine bladen bestaande bloemkroon. Mannelijke bloemen ca. $\frac{1}{2}$ mm in diam., gewoonlijk met 2 meeldraden, in knoptoestand van de bloeiwijze loslatend en naar de oppervlakte van het water opstijgend. Vrouwelijke bloemen ca. 3–4 mm in diam., met een eenhokkig, lijnvormig vruchtbeginsel en 3 vlakke, min of meer uitgerande stempels, door uitgroeiing van hun steel eveneens de oppervlakte van het water bereikend. Vrucht lang cilindrisch, tot meer dan 1 dm lang; zaden talrijk, smal omgekeerd ei- tot knotsvormig, ca. $1\frac{1}{2}$ mm lang.

De bestuiving heeft plaats als een helmknop van een aan de oppervlakte van het water opengesprongen mannelijke bloem in aanraking komt met de stempel van een vrouwelijke. De vrouwelijke bloem wordt vervolgens door sterkere spiraalvormige winding van de steel weer onder water getrokken, waar de vrucht tot rijpheid komt.

Literatuur

1. E. CASTAGNE, *Le Vallisneria spiralis* L. en Belgique. Bull. Soc. Roy. Bot. Belg. 88, 1956, p. 33.
2. E. MICHEL, *Vallisneria spiralis* L. Les Naturalistes Belges 32, 1951, p. 145–149.

Summary

Vallisneria spiralis L. was found at Maastricht in 1960 in the canal from that town to Liège. It has possibly been introduced from one of the localities in the river Meuse near Liège, where the species has established itself since about 1955.